

Rigsdagstidende.

1852.

Forhandlingerne paa Folkethinget. M 175.

Tredie Session.

53de Møde.

Tredagen den 9de Januar.

(Berf.)

Sørensen (forts.): I en Huusholdning paa en 8 à 12 Tdr. Hartkorn der er Manden en blot almindelig Huusbonde for sit Lyende, han behøver ikke at holde andre Arbejdere end ugift Lyende af den Klasse; hvis Stilling byder dem at tjene; han behøver ikke at holde flere; vil han holde en enkelt Dagleier eller flere, da kan han ogsaa faae en eller flere saadanne af de gifte Selveierhuusmænd, men han behøver ikke at skabe Trælle, som han binder til sig, han har sine Tjenestefolk af den ugifte Klasse, han er deres Huusbonde, han omgaaes dem som sine Egne, og der er en Huusstand, hvor der er en ordentlig Opdragelse med Lyendet, en ordentlig Forsorg. Hvis Gaardene derimod skulde vore til den Størrelse, hvorom her er Tale, saa skulde Huusfaderen sig fra Folkene, han overlader dem til sig selv udenfor Arbejdet, og deraf fødes ikke Andet end Usædelighed og stundom uægtefødte Børns Fremkomst til Sogneopdragelse ville vi faae derved. See Listerne derover hidtil, saa skulde vi see det. — Paa vore Hovedgaarde, paa vore større Land-Eiendomme ere for det meste Folkene aldeles overladte til sig selv udenfor Arbejdstiden; der fordres blot deres Arbejde, og forresten kunne de gjøre, hvad de ville; Opdragelse, Omfarg for dem er der aldeles ikke Tale om. Her er altsaa to Huusholdninger, een fornem, og een for Tjenestefolkene for sig selv; de to Huusholdninger kan Besidderen kun føre saaledes, at han har økonomisk Tab derved; han kan ikke føre dem paa en jævn Bondegaards Størrelse, ikke engang paa 12 Tdr. Hartkorn, uden Tab. Det heder altid i Avisberetninger, naar de smukke Selv-

eierbøndergaarde i Jylland bekjendtgjøres til Auction, at Boligen er indrettet for en Familie udenfor Bondestanden. En saadan Familie udenfor Bondestanden giver for blot en smuk Bopæls Skyld en uhyre høj Priis, og naar de saa komme og skulle eie Gaarden, saa troe de, at det dog maa være et Slags Herregaard, at den dog maa have Privilegier, men de tage sig ikke iagt for, at det ikke er Andet end en almindelig Bondegaard, og saa bliver Følgen, at denne Familie udenfor Bondestanden ikke kan staae sig paa en saadan Gaard; den kan ikke leve og føre de to Huusholdninger, den kan ikke leve aristokratisk i hele sit Væsen, den kommer ud af Gaarden formedelst Gjæld og Skatterestancer, og om saa Aar er den Familie gaaet tilgrunde og er vak. Ja, siger man, saa maa man have en større Gaard til en saadan Familie, vi maae lægge en halv eller en heel Gaard eller to Gaarde til, saa maa den dog blive saa stor, at den kan føde en honet Familie, men til at føde en saadan honet Familie hører Capitaler, og disse Capitaler fortæres, de komme ikke Staten til Gavn; thi Staten faaer ikke Mere end neppe sine Skatter af de sammenlagte Gaarde, som den ogsaa faaer af Bønderne; de komme heller ikke Kommunen tilgode; thi Kommunen har kun Plage af de større Gaarde af det Slags, de komme som oftest for sig selv eller udeblive, naar de siges til til Veiarbejde og Sogneleverance; de maae stævnes for Skatterestancer; Sognefogden har Plage med disse større Gaarde. Det er overalt en Klage, hvor de finde Sted, at de altid møde til Communegjerning bag efter og ere forsømmelige i Get og i Alt. Statsøkonomien og politiske Hensyn skulde dog vel byde os, at Staten er bedre faren, naar den tæller mange selvstændige Selveierfamilier, der er nære sig saaledes, at de af deres Overudbytte